

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio octaua. Quantum inter hanc imaginum adorationem, & idolorum
cultum intersit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Utrum hac adoratio imaginum non solum honesta sit, sed etiam sub preceptum cadat.

In hac adoratione duo considerari possunt, scilicet usus, vel modus eius, unde primo quæri potest, an sit præceptum exercendi hanc adorationem, seu vti diuina. Deinde, an modus talis adorationis cadat sub præceptum. Potest autem esse sermo de præcepto naturali, vel positivo, diuino vel ecclesiastico.

Dico ergo primo. Absolute, & simpliciter non esse vllū præceptū naturale, vel diuinū, vti diuina, & consequenter neq; adorandi illas. Probatur quia neque in Scriptura sacra tale præceptum continetur, neque ex sola traditione colligi potest esse aliquā legē præcepti diuinam, hunc usum præceptum, vt ex dictis facile constare potest. Nam licet ostenderimus Christum facto suo hanc consuetudinem probasse, non tamen præcepisse, neq; etiam sola natural ratione potest hoc præceptum demonstrari. Quia licet tenemur, Deum, & sanctos colere, tamen ex sola naturali ratione, ad certum modum cultus externi non obligamur, & ideo nulla est naturalis lex, qua cogamur illos per imagines colere, & consequenter nec imaginibus, aut earum cultu, & veneratione vti.

Dico secundo. Ex more, & consuetudine Ecclesie esse aliquo modo præceptum sacrum imaginum usum. Explicatur, nam in primis templis, & altariis ornari debent imaginibus, neq; aliter possunt sine scandalis, & graui irreuerentia, supposita fidelium estimatione, & consuetudine, in eis munera sacra peragi. Deinde, quilibet fidelis male, & superstitiose ageret, si ex industria ab usu imaginum abstineret: quia si hoc faceret, iudicans illum esse malum, hæreticus esset: si verò id faceret, iudicans id esse obueniens, vel ad spirituale profectū vtilius, & superstitiosus esset, & vix posset non generare scandalū, & erroris suspicionem, præsertim cum hic vltus frequens sit vniuersæ Ecclesie, nec partes debeant a corpore dissidere. Deinde interdum posset obligare hoc præceptum, vbi ad honorem religioni, seu fidei confessionem existimaretur necessarium: absolute tamen, & simpliciter, non inueniuntur in hac præceptum affirmatiuum, quod singulos fideles obliget. Vnde, si quis ex negligentia, vel auaritia nunquam imaginibus priuatim vteretur, ex hoc capite, speciale peccatum non committeret.

Dico tertio. Supposito sacrum imaginum usu, duplex circa illarum cultum ex natura rei præceptum oriri. Alterum est negatiuum non inferendi illis iniuriam, aut irreuerentiam, quod per se clarum est ex supra tractatis, & hoc præceptum ex suo genere sub mortali peccato obligat, cū materia eius grauis sit, & ad religionem spectet. Alterum est affirmatiuum, tribuendi his imaginibus debitum cultum, sed hoc tantum obligat pro temporibus necessariis iuxta morem affirmatiui præcepti. Hæc autem necessitas solum esse potest, vel si hndem cōfiteri oportet, per huiusmodi actum, vel si cum ceteris fidelibus publica adoratio facienda sit, vel deniq; si aliqua alia actio circa imaginē exercenda sit, quæ reuerentiā requiratur.

Dico quarto. Esse naturale, & diuinum præceptū seruandi modum debitum circa hanc imaginū adorationem. Abstinendum est enim ab omni superstitioso cultu, neque alius modus adorationis illis tribuendus, quam sit earum institutioni, seu naturæ consentaneus, alias actio in idololatriæ viciū facile deflecteret.

SECTIO VIII.

Quantum inter hanc imaginum adorationem, & idolorum cultum intersit.

Explicata vera imaginum adoratione, opere prædictum erit exponere, quam longe distet, a falso idolo-

creaturis, quæ multo minus repræsentant Deum, A quam homo; & ideo multo minus possunt sic adorari, licet quia sunt effectus Dei, in quibus ipse est intus præsens, in illis posset Deus tanquam in sua sede adorari, ad eum modum, quo dicitur Matthæi 5. Nolite iurare neq; per cælum, quia thronus Dei est, neq; per terram, quia scabellum est pedum eius, &c. Hic tamen adorationis modus valde spiritualis est, & subtilis.

Obiectio. Et ex his soluitur obiter obiectio, quæ contra conclusionem fieri posset. Sequi enim ex illa videtur, agnum verum, vel solem adorari posse, quia metaphoricè repræsentant Christum, quod tamē i ridet Augu. conc. 3. in Psal. 113. exponens illa verba: Sol cognouit occasum suum, Negatur ergo consequentia: tū propter periculum: tum etiam quia res illæ non sunt impositæ ad repræsentandum Christū, neq; ex natura sua illum repræsentant.

Augu. Responsio. Ad secundam confirmationem de nominibus sacris, quidam existimant illis non deberi vllam adorationem propriam, quia tantum habent implicitam significationem ex impositione, & instituta non sunt, vt suppleat vicem rei repræsentatæ, & in utroque differunt ab imaginibus, quæ & expressius significant, & ex institutione locum gerunt personarum, quas repræsentant. Ita sentit Dominicus, Soto li. 2. de iust. q. 4. art. 2. Cordub. dist. lib. 1. q. 5. dub. 4. ar. 2. ad primam confirmationem 7. arg. Addunt tamē hi autores abusiue, & improprie honorari hæc nomina, quia excitant memoriam personarum, quæ auditis huiusmodi nominibus statim honorantur, & hoc modo fideles audito nomine Iesu caput aperiant, iuxta illud ad Philip. 2. In nomine Iesu omne genu flexatur.

Dom. Sot. Cordub. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

Adoratio propria nominibus sacris debet. Addo verò huiusmodi adorationem his nominibus sacris debitam, potissimum esse respectiuam illam, & venerariam adorationem, quam supra late explicuimus, quamq; 7. & VIII. Synod. literis sacris tribuendam esse docuerunt. Illa enim prior qua adoratur persona vix potest his nominibus accommodari: tū, quia tantum implicitè, & per solā impositionē significant: tum, quia cum nomen transeuntis voce profertur, difficile potest apprehendi vt coniunctū cum persona, seu persona in ipso, vt in illo, & per illud adoretur, ipsumq; nomen eadē adoratione coadoretur, quanquā neq; hic modus adorationis impositibilis videatur, vt ex dictis facile intelligi potest.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

Adoratio sacris nominibus debita respectu est. Addo verò huiusmodi adorationem his nominibus sacris debitam, potissimum esse respectiuam illam, & venerariam adorationem, quam supra late explicuimus, quamq; 7. & VIII. Synod. literis sacris tribuendam esse docuerunt. Illa enim prior qua adoratur persona vix potest his nominibus accommodari: tū, quia tantum implicitè, & per solā impositionē significant: tum, quia cum nomen transeuntis voce profertur, difficile potest apprehendi vt coniunctū cum persona, seu persona in ipso, vt in illo, & per illud adoretur, ipsumq; nomen eadē adoratione coadoretur, quanquā neq; hic modus adorationis impositibilis videatur, vt ex dictis facile intelligi potest.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

VIII. Synod. Hæc tamen sententia mihi non probatur. Censeo itaq; in primis, sacra nomina præsertim nomē Iesu, non tantum abusiue, sed etiam proprie, & in se adorandum esse propter eum, quem significat. Probatur, primum ex dicto loco Pauli, & usu Ecclesie, quia hoc modo proprius, magisq; iuxta communem fidelium sensum intelligitur. Vnde Iren. lib. 4. contra hæres. c. 36. Nomen, inquit, Iesu per vniuersum mundum glorificatur in Ecclesia. Et illud statim cum imagine comparat. Idemq; sentit D. Tho. opusc. 60. ar. 6. vbi multa in honorem huius nominis egregie congerit. Idem Abulen. in c. 20. Exod. qu. 6. & 7. secundo libro Euangeliorum adorandus dicitur in VII. Synod. ergo & nomen Iesu scriptum adorandum erit, nihil enim illo dignius est in toto Euangeliorum libro, ergo & nomen Iesu voce prolaturum eodem modo adorandum erit: vt enim dicitur VIII. Synod. cano. 3. Quia in syllabis sermo, hæc & Scriptura prædicat, & commendat. Tertio, ratione ex his verbis canonis desumpta, quia ratio huius adorationis, tam respectu scripturæ, quam vocis, est res significata; quod verò res ipsa significans sit vox vel scriptura, materiale quid est, ergo non impedit rationem adorationis. Et confirmatur, quia hoc nomen est res quædam sacra, & ad usum religiosum suo modo destinata, ergo vel hoc titulo est adoratione dignum. Denique irreuerentia huic nomini facta culpa est religioni repugnans, ergo è contrario hæc virtus inclinat ad honorem aliquem tali nomini exhibendum.

dolorum cultu, vt omni ex parte infidelium & hæreticorum obiectionibus satisfaciamus. Illi enim (vt refert Greg. Pap. epist. ad German. Constantinopolit. quæ habetur in VII. Synod. actio. 4.) non putant excusari Ecclesiam ab idololatriæ vitio adorando imagines, etiam illas propter extrinsecam excellentiam prototypi adorare se dicat. Nam etiam gentes dicebant, se adorare idola, vt eorum hominum, vel spirituum imagines, quos in honore habebant, non tamen idcirco ab idololatriæ peccato excusantur. Assumptum patet ex Euseb. lib. 8. de præparat. euang. cap. 3. dicente. Adorant idola vt imagines eorum, qui non nihil ad vitam contulerunt, & libro. 3. cap. 3. multa ex Porphy. & aliis in eandem sententiam refert. Et in eadem est Athanas. lib. contra idololatriam, & Lactant. lib. 1. diuin. institut. cap. 15. & libro. 2. cap. 2. Cyp. lib. de idolorum vanitate circa princip. & August. concione 2. in Psalm. 113. exponens illa verba. Simulacra gentium argentum & aurum, & in epist. 43. Hinc Olympius Sophista gentilis apud Niceph. lib. 12. hist. cap. 25. & Sozomen. lib. 7. hist. cap. 15. ad consolandum gentiles socios suos, quorum idola Christiani confregerant, inquit. Simulacra erant ex materia corruptioni obnoxia, ideo comminui potuerunt, quæ vero in eis erant celestes potestates, in celum euolarunt. Confir. nam per se videtur incredibile, homines in tantam cæcitatem incidisse, vt ligna, & lapides propter se adoratione digna esse crederent: colebant ergo hæc propter rationem extrinsecam non sine idololatriæ vitio. Cuius rei exemplum ex cap. 21. Exodi sumere possumus, vbi Hebræi adorantes vitulum aureum, non illum propter se, sed Deum in illo adorasse videntur, vnde & Aaron dicebat, Sollemnitatis Domini est, & tamen magnum idololatriæ peccatum commiserunt. Similiter Iudicum. 17. Michas dicebat Sanctificauit hoc argumentum Domino, quibus verbis significat, exisse imaginem Deo, & nihilominus eius cultus idololatriæ accusatur.

Respondetur, tantum abesse imagines nostras ab idolis, vt potius ad illorum destructionem ab Apostolis erectæ sint, vt erudite notarunt Turrian. lib. 1. pro canonib. Apostol. c. 25. & Feuarden. super 1. libr. Irenæ, cap. 24. qui referunt Apostolicum canonem in hæc verba. Non debent seruari decidi circa idola, sed loco eorum incontinentas veri Dei simul, & hominibus, seruamus, eius, manibus efformatas imagines contra idola, & Iudeos erigere.

Vt autem hæc differentia euidentius constet. Supponendum in primis est, tunc proprie committi idololatriæ vitium, quando adoratio soli Deo debita, ei, qui verus Deus non est, communicatur vt Diu. Tho. docet 2. 2. q. 94. art. 1. & ex supra dictis hic art. 1. & 2. constare potest. Vnde fit, ad idololatriæ vitium spectare: erigere Deo imaginem, vt propriam eius naturam, sicut est repræsentet. Et similiter illam sub tali existimatione adorare, vel eum, qui in illa repræsentatur tanquam verum Deum, idololatria est, cum ille verus Deus esse non possit. Quod recte notauit German. Constantinopolit. in epist. ad Thomam, relata in dicta VII. Synod. act. 4. & indicat August. epist. 119. c. 11. Sic etiam seruata proportionem potest vocari idololatria, si quid adoretur cultu religioso Sanctis debito, quod tali adoratione dignum non est. Vel si illi sub hac intentione simulacrum erigatur, vt si demon in se, vel in simulacro colatur, etiam si non diuino honore, sed illo, qui sanctorum angelorum proprius est, adoretur.

Secundo explicandi sunt varij modi, quibus Gentes in hoc vitio errarunt, vel errare potuerunt. Primo enim aut prorsus ignorabant vnum Deum, cui supremam adorationem tribuerent, vel certe, si modo aliquo illum cognoscebant, non sicut Deum glorificabant, vt dicitur ad Rom. 1. Vnde factum est, vt supremum latræ cultum inter multos diuiderent, vt latè tractat Augustin. lib. 8. de ciuit. cap. 14. & lib.

Secundo quasdam mundi partes, vel causas, cœlos, solem, ignem, & similia, quæ Sapient. 13. & 14. referuntur, vt Deos adorabant, eisque hac ratione simulacra erigebant, vel propter exteriorem formam, quæ oculis patebat, vel certe propter latentem quandam virtutem, quam ibi inesse existimabant. Vt tradit Eusebius libro tertio de præparat. cap. 2. & 3. & Augustinus libro vigesimo contra Faustum, capite 5. & 19. & libro 4. de ciuitate capite 10. & libro 7. capite 5. vbi ex Varrone refert antiquos fecisse simulacra, vt per ea mundi animam, seu partes eius conspicerent: ideoque frequentius in forma humana ea confinxisse, vt Deos hominibus similes esse significarent. Quocirca sæpe fingebantur idola, veluti receptacula quædam superiorum virtutum, quæ illis coniungi putabantur, & in eis responsa dabant, quibus exteriores effectus, & beneficia accepta referebant. Vnde Augustinus concione 2. in Psalm. 113. inquit, Sine viuo aliquo habitatore esse non putant. Quod varijs Philosophorum testimonijs ostendit libro octauo, de ciuitate capite vigesimo tertio, & vigesimo quarto, & libro 10. capite 10. & epistola 49. quæstione 3. Euseb. libro 8. de præparat. capite 6. Et propter hanc causam Scriptura sacra nunc vocat idola lapides & ligna, nunc verò demones, Psalm. 95. Omnes dii gentium demonia, Deuteronom. 32. Immolauerunt demoniis, & non Deo, diis, quos ignorabant. 1. ad Corinthios 10. Fugite ab idolorum cultu, & subdit infra. Quæ immolant gentes, demoniis immolant. Vnde tandem eo deuenerunt, vt ipsammet sensibiles statuas Deos putarent, siue illas cum spiritibus inhabitantibus per modum vnius apprehenderent, siue nihil inter eas, & superiores virtutes distinguerent, sed quod videbatur, absolute adorarent. Et ideo in Scriptura sacra sæpe admonentur nihil diuinitatis, vel virtutis esse posse in rebus manu factis. Paul. actio. 19. Quia non sum diis, qui manibus fiunt. Vnde Augustinus libro tertio, de doctr. Christ. cap. 6. & 7. omnem idololatriam ad duo capita reuocat, quia vel simulacra ipsa manu facta vt Deos habebant, vel si aliqui eorum ea, vt signa interpretari conabantur, ad creaturam colendam referebant. Idem ferè quæstion. 116. in Genes. Euseb. libro 5. de præparat. cap. 15. Neque est hoc creditu difficile supposita ignorantia per peccatum originale contracta, & per diuturnam consuetudinem, falsaque traditiones postmodum aucta. Præsertim cum in illis temporibus lumen fidei & gratiæ, parè communicaretur hominibus, ex quibus multi sunt adeo tardi, & parum instructi, vt vix, quid nomine Dei significetur, concipiant.

Tertio constat, Hebræos, quando cunque in Scriptura peccati idololatriæ redarguuntur, imitatos fuisse supra dictos ritus gentium, vt constat ex historia Ieroboam qui vitulos aureos erexit, Reg. 12. 5. Reg. 13.

Ad 20. contra Faust. cap. 19. Lactant. lib. 1. diuin. institut. à cap. 5. & Orig. lib. 6. contra Celsum circa princip. Hæc autem diuini cultus particio, seu communicatio varijs modis accidit. Primum enim quidam homines insignes, & potentes existimati sunt dii illique sacrificia offerebantur, & sub hac existimatione erigebantur simulacra, vt late ostendit Lactant. supra 8. Tertul. in apolog. ca. 11. & 12. & lib. de idololatria, & Euseb. lib. 3. de præparat. cap. 7. August. lib. 8. de ciuit. cap. 26. Tanta, inquit, cecitate in montes ascendunt, vt non attendant in omnibus literis Paganorum aut non inueniri, aut vix inueniri Deos, qui non homines fuerint, omnibus vero studeant honores exhibere diuinis, quasi nihil humanitatis habuerint. Neque homines solum mortuos, sed interdum etiam viuos, vt Euseb. supra notat, vt Deos interdum adorabant, vt ex Daniele secundo colligitur, vbi in hoc sensu Hieronym. Hieron. (quem supra citauimus) inquit, simulacrum, seu statua Imperatoris, non esse vlla ratione hoc modo adorandam.

Secundo quasdam mundi partes, vel causas, cœlos, solem, ignem, & similia, quæ Sapient. 13. & 14. referuntur, vt Deos adorabant, eisque hac ratione simulacra erigebant, vel propter exteriorem formam, quæ oculis patebat, vel certe propter latentem quandam virtutem, quam ibi inesse existimabant. Vt tradit Eusebius libro tertio de præparat. cap. 2. & 3. & Augustinus libro vigesimo contra Faustum, capite 5. & 19. & libro 4. de ciuitate capite 10. & libro 7. capite 5. vbi ex Varrone refert antiquos fecisse simulacra, vt per ea mundi animam, seu partes eius conspicerent: ideoque frequentius in forma humana ea confinxisse, vt Deos hominibus similes esse significarent. Quocirca sæpe fingebantur idola, veluti receptacula quædam superiorum virtutum, quæ illis coniungi putabantur, & in eis responsa dabant, quibus exteriores effectus, & beneficia accepta referebant. Vnde Augustinus concione 2. in Psalm. 113. inquit, Sine viuo aliquo habitatore esse non putant. Quod varijs Philosophorum testimonijs ostendit libro octauo, de ciuitate capite vigesimo tertio, & vigesimo quarto, & libro 10. capite 10. & epistola 49. quæstione 3. Euseb. libro 8. de præparat. capite 6. Et propter hanc causam Scriptura sacra nunc vocat idola lapides & ligna, nunc verò demones, Psalm. 95. Omnes dii gentium demonia, Deuteronom. 32. Immolauerunt demoniis, & non Deo, diis, quos ignorabant. 1. ad Corinthios 10. Fugite ab idolorum cultu, & subdit infra. Quæ immolant gentes, demoniis immolant. Vnde tandem eo deuenerunt, vt ipsammet sensibiles statuas Deos putarent, siue illas cum spiritibus inhabitantibus per modum vnius apprehenderent, siue nihil inter eas, & superiores virtutes distinguerent, sed quod videbatur, absolute adorarent. Et ideo in Scriptura sacra sæpe admonentur nihil diuinitatis, vel virtutis esse posse in rebus manu factis. Paul. actio. 19. Quia non sum diis, qui manibus fiunt. Vnde Augustinus libro tertio, de doctr. Christ. cap. 6. & 7. omnem idololatriam ad duo capita reuocat, quia vel simulacra ipsa manu facta vt Deos habebant, vel si aliqui eorum ea, vt signa interpretari conabantur, ad creaturam colendam referebant. Idem ferè quæstion. 116. in Genes. Euseb. libro 5. de præparat. cap. 15. Neque est hoc creditu difficile supposita ignorantia per peccatum originale contracta, & per diuturnam consuetudinem, falsaque traditiones postmodum aucta. Præsertim cum in illis temporibus lumen fidei & gratiæ, parè communicaretur hominibus, ex quibus multi sunt adeo tardi, & parum instructi, vt vix, quid nomine Dei significetur, concipiant.

Tertio constat, Hebræos, quando cunque in Scriptura peccati idololatriæ redarguuntur, imitatos fuisse supra dictos ritus gentium, vt constat ex historia Ieroboam qui vitulos aureos erexit, Reg. 12. 5. Reg. 13.

